

ENDELIG TILSYNSRAPPORT VEDTAK MED PÅLEGG OM RETTING

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at
elevene har et trygt og godt skolemiljø

Gausdal kommune – Fjerdum skole

Sammendrag

Vi har ført tilsyn med Gausdal kommune og Fjerdum skole. Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Formålet med tilsynet er bedre regelverksetterlevelse på disse områdene slik at elevene i en størst mulig grad kan oppleve et trygt og godt skolemiljø.

Varsel om tilsyn ble gitt i brev av 09.12.20. Dokumentasjon ble oversendt Statsforvalteren innen fristen den 15.01.21. Våre vurderinger og konklusjoner er basert på egenvurderinger i RefLex og skriftlig dokumentasjon, i tillegg til observasjoner/informasjon fra intervju med elever, ansatte og rektor ved skolen den 03.02.21. Foreløpig rapport ble sendt ut 11.03.21. Sluttmøte ble holdt den 16.03.21, og kommunen kom med sine kommentarer til foreløpig rapport i brev datert 25.03.21. Se ellers «dokumentasjonsgrunnlaget» som er vedlagt denne rapporten.

Avdekkede regelverksbrudd, status på rapporten og veien videre

Statsforvalterens tilsyn med Fjerdum skole sitt arbeid med aktivitetsplikten har avdekket regelverksbrudd på følgende områder:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
 - Plikten til å følge med
 - Plikten til å gripe inn
 - Plikten til å varsle
 - Plikten til å undersøke og gjøre dette snarest
 - Høre berørte elever
 - Plikten til å sette inn egnede tiltak

- Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
 - Gjennomføre tiltak i tråd med aktivitetsplanen
 - Innhente tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker
 - tilpasse tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn
 - Informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren

Kommunen har mottatt en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort noen endringer i rapporten. Det er imidlertid ikke gjort noen endringer i konklusjoner og korreksjonspunkter. Statsforvalteren fatter med dette vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **18.06.2021**, se mer om dette til slutt i denne rapporten.

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning	6
1.1.	Kort om kommunen	6
1.2.	Om gjennomføringen av tilsynet	6
1.3.	Kort om skolens arbeid og kommunens kommentarer til foreløpig rapport.....	7
1.4.	Avklaringer og definisjoner	8
2.	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	9
2.1.	Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?	9
	Rettslige krav.....	9
	Statsforvalterens observasjoner	10
	Statsforvalterens vurderinger.....	10
	Statsforvalterens konklusjon	10
2.2.	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?	11
	Rettslige krav.....	11
	Statsforvalterens observasjoner	11
	Statsforvalterens vurderinger.....	12
	Statsforvalterens konklusjon	14
2.3.	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig? 14	
	Rettslige krav.....	14
	Statsforvalterens observasjoner	14
	Statsforvalterens vurderinger.....	15
	Statsforvalterens konklusjon	16
2.4.	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?.....	16
	Rettslige krav.....	16
	Statsforvalterens observasjoner	16
	Statsforvalterens vurderinger.....	17
	Statsforvalterens konklusjon	18
2.5.	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?.....	18
	Rettslige krav.....	18
	Statsforvalterens observasjoner	18
	Statsforvalterens vurderinger.....	18
	Statsforvalterens konklusjon	19
2.6.	Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?	19

Rettslige krav.....	19
Statsforvalterens observasjoner	19
Statsforvalterens vurderinger.....	19
Statsforvalterens konklusjon	20
2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?.....	20
Rettslige krav.....	20
Statsforvalterens observasjoner	20
Statsforvalterens vurderinger.....	21
Statsforvalterens konklusjon	22
2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	22
Rettslige krav.....	22
Statsforvalterens observasjoner	22
Statsforvalterens vurderinger.....	23
Statsforvalterens konklusjon	23
2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?.....	24
Rettslige krav.....	24
Statsforvalterens observasjoner	24
Statsforvalterens vurderinger.....	24
Statsforvalterens konklusjon	25
2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	25
Rettslige krav.....	25
Statsforvalterens observasjoner	26
Statsforvalterens vurderinger.....	26
Statsforvalterens konklusjon	27
3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	28
3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?.....	28
Rettslige krav.....	28
Statsforvalterens observasjoner	28
Statsforvalterens vurderinger.....	28
Statsforvalterens konklusjon	29
3.2. Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?	29
Rettslige krav.....	29
Statsforvalterens observasjoner	29
Statsforvalterens vurderinger.....	29
Statsforvalterens konklusjon	29
3.3. Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?.....	30

Rettslige krav.....	30
Statsforvalterens observasjoner	30
Statsforvalterens vurderinger.....	30
Statsforvalterens konklusjon	31
3.4. Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	31
Rettslige krav.....	31
Statsforvalterens observasjoner	31
Statsforvalterens vurderinger.....	32
Statsforvalterens konklusjon	33
3.5. Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?.....	33
Rettslige krav.....	33
Statsforvalterens observasjoner	33
Statsforvalterens vurderinger.....	34
Statsforvalterens konklusjon	34
3.6. Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?.....	35
Rettslige krav.....	35
Statsforvalterens observasjoner	35
Statsforvalterens vurderinger.....	35
Statsforvalterens konklusjon	35
4. Våre reaksjoner	36
4.1 Pålegg om retting	36
4.2 Oppfølging av påleggene.....	37
5. Dere har rett til å klage.....	37
6. Vedlegg: Liste over dokumentasjon.....	37

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom skolen og kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. lovens § 13-10, jf. også kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1. Kort om kommunen

Gausdal kommune ligger i det som tidligere var Oppland fylke, fra 01.01.20 Innlandet fylke. Kommunen hadde 6038 innbyggere¹ ved utgangen av 3. kvartal 2020. Kommunen har en ungdomsskole (Gausdal ungdomsskole) og tre barneskoler (Fjerdum skole, Follebu skole og Forset skole). Enhetsleder for barnehage og skole er ansvarlig for skolene, og rapporterer til assisterende kommunedirektør.

Fjerdum skole ligger ca. 1 kilometer nord for administrasjonssenteret i kommunen, Segalstad Bru. Skolen hadde 181 elever skoleåret 2019/2020², og har ifølge sin egen hjemmeside 31 ansatte. Elevene er fordelt på 1.-7. trinn.

Det ble varslet tilsyn med skolen på bakgrunn av en helhetlig ROS-analyse. Denne risikovurderingen bygger på informasjon Statsforvalteren har fra ulike kilder.

1.2. Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Gausdal kommune i brev av 09.12.20. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9-1.

¹ <https://www.ssb.no/kommunefakta/gausdal>

² <https://skoleporten.udir.no/oversikt/oversikt/grunnskole/fjerdum-skole?>

2. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4, 9 A-9 og 9-1.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Gausdal kommune oppfylder kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. For å kontrollere dette har vi undersøkt praksis ved Fjerdum skole. Vi ønsker at tilsynet skal være en støtte for skoleeier og skolelederne i kommunen. Vi håper at skoleeier og skolelederne blir styrket i sitt videre arbeid når det gjelder skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Gjennom tilsynet ønsker vi å bidra til å gjøre regelverket bedre kjent og at tilsynet vil ha en læringseffekt.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfylder andre krav i regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

1.3. Kort om skolens arbeid og kommunens kommentarer til foreløpig rapport

Statsforvalteren ønsker å trekke frem at vi ser at skolen har gjort en stor jobb de siste månedene knyttet til revidering av rutiner, maler og det generelle arbeidet med skolemiljø. Dette ser vi fordi det er utarbeidet mye nytt skriftlig materiale, samtidig som også svarene i egenvurderinger og intervju antyder at det er endringer på gang. Det understrekes i denne sammenheng at Statsforvalteren ikke har vurdert om og hvordan skolen har arbeidet med aktivitetsplikten tidligere. Vi legger til grunn at dette er gjort, men at det den siste tiden er påbegynt et arbeid som i større grad skal sikre en regelverksforståelse og -etterlevelse, jf. også kommunens uttalelse til foreløpig tilsynsrapport.

Generelt er det ikke tilstrekkelig i seg selv å legge frem en ny skriftlig rutine når regelverksbrudd skal rettes, jf. Udir sin metodehåndbok for tilsyn s. 75. Dette kan tale for at dette også vil gjelde i tilsynsfasen på tidspunkt for endelig rapport. Statsforvalteren har gjort en vurdering under hvert enkelt kontrollspørsmål av hvor sannsynlig det er at kommunen følger kravene i loven. I denne helhetsvurderingen har vi også sett på om det er gjennomført tilstrekkelig med egnede tiltak for å sikre at fremgangsmåten følges.

Det er naturlig at der rektor skal «sikre», «sørge for» eller «følge opp» en regelverksetterlevelse, så er kravene til fremgangsmåte, implementering og dokumentasjon høyere enn på de kontrollspørsmålene der Statsforvalteren skal kontrollere om kravet oppfylles i praksis. Dette løftes frem i et eget avsnitt innledningsvis for å synliggjøre at Statsforvalteren ser arbeidet som er lagt ned, men fordi dette er gjort så tett opp til tilsynet, må det under hvert kontrollspørsmål nedenfor vurderes om status på dette arbeidet sannsynliggjør at lovens krav er oppfylt.

Generelt sett er det viktig at skolen arbeider videre med det som er påbegynt, og sørger for at alle ansatte inkluderes i arbeidet. Å inkludere de ansatte i arbeidet med utforming, implementering og senere gjennomføring av de punktene man har jobbet frem og blitt enige om, er et viktig ledd i det systematiske arbeidet med skolemiljø. Dette vil også gjøre arbeidet med elevenes skolemiljø langt mindre sårbart, da det vil være flere som er trygge på

fremgangsmåtene og kan sikre disse, slik at gjennomføringen ikke kun ligger til rektor og dermed blir personavhengig og sårbart.

I brev av 25.03.21 kom kommunen med sine kommentarer til foreløpig rapport. I tilbakemeldingen presiseres det at kommunen er enige i Statsforvalteren sin vurdering av skolens manglende oppfyllelse av lovverket. Det understrekes samtidig en opplevelse av at rapporten er ensidig, og at det ikke i stor grad kommer frem hva skolen gjør og har gjort bra. Det presiseres i tilbakemeldingen at man ved å lese rapporten etterlates med et helhetsinntrykk av at Fjerdum skole ikke har jobbet med elevenes skolemiljø før de siste månedene. Det vises til at skolens rutiner ble revidert etter Statsforvalterens vedtak i en konkret klagesak, og at skolemiljø ellers har vært tema i personalgruppen helt siden lovendringen kom i 2017. Det vises til eksempler på når og hvordan dette er gjennomført.

Statsforvalteren står fast ved at våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner viser at skolen har intensivert arbeidet med kapittel 9 A i forkant av tilsynsdagen. Den omtalte enkeltsaken som førte til revidering av rutinene har et vedtak som er datert to dager før varsel om tilsyn ble sendt, og det harmonerer derfor med vårt inntrykk av at mye av det nylige arbeidet med praksisen ved skolen har skjedd rundt tilsynstidspunktet. Vi har ikke direkte vurdert hva skolen har gjort av arbeid tidligere. Det er status på tilsynsdagen som er i Statsforvalterens interesse når vi vurderer fremgangsmåter og praksis opp mot regelverket. Samtidig er det vanskelig å se bort fra at skolen er i en endringsprosess siden dette kom tydelig frem i observasjonene. Dette betyr ikke at vi betviler at skolen har arbeidet med temaet over flere år, og vi er enige i at skolens uttalelse i brev av 25.03.21 viser eksempler på at skolen også tidligere har arbeidet med elevenes psykososiale skolemiljø.

Statsforvalteren tar derfor kommunens uttalelse til etterretning, og har på bakgrunn av dette gjennomgått ordlyden i rapporten med tanke på å tydeliggjøre at vi ikke har vurdert om og hvordan skolen og kommunen har arbeidet med regelverket frem til dato for varsel om tilsyn.

Vi anser kommunens uttalelse som en innsigelse til vår fremstilling av faktum og de observasjonene vi har gjort, og at vi ved å løfte dette frem her og gjennomgå ordlyden i vår rapport har tatt kommunens uttalelse til etterretning. Det er ikke gjort endringer i våre vurderinger og konklusjoner som følge av uttalelsen, noe vi vurderer at kommunen også er forberedt på, jf. at de er enige i vår vurdering av deres regelverksetterlevelse.

1.4. Avklaringer og definisjoner

Med regelverket mener vi opplæringsloven med forskrifter og andre lover og forskrifter som gjelder for skolen innenfor det området vi kontrollerer. Særlig aktuelle er forvaltningsloven og barnekonvensjonen.

Virkeområdet for kapittel 9 A er skolen, skolefritidsordningen (SFO) og leksehjelpstilbudet. I dette tilsynet omfatter skolemiljø det psykososiale skolemiljøet og ikke det fysiske skolemiljøet.

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den

må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfylder et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfylder kravet i praksis.

2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (oppl.) § 9 A-4. Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-2.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen har alle ansatte svart ja på spørsmål om de har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Det bekreftes i intervjuene at det er tatt opp på fellestid og at det er fokus på at det er elevens opplevelse som er avgjørende. Øvrige ansatte foruten vaktmester deltar på planleggingsdager hvor skolemiljø er tema. Rektor forteller at renholdere og vaktmester får informasjon på stabsmøte. Årshjulet viser at de ansatte gjennomgår skolens handlingsplan på planleggingsdagene.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Alle som jobber ved skolen, må ha eller få kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller ikke. Dersom elevens rett ikke er oppfylt inntreer skolens aktivitetsplikt. Alle som arbeider ved skolen eller som utfører en tjeneste er omfattet av kravet om å ha kunnskap om elevens subjektive opplevelse og de skal få kunnskap om betydningen av elevens subjektive opplevelse. Hvem som omfattes av aktivitetsplikten beror på en tolkning av ordlyden «alle som arbeider på skolen» i § 9 A-4 første og andre ledd. I brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) av 26.oktober 2017 fremkommer det at eksempelvis helsesøster og ansatte ved Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er omfattet av aktivitetsplikten. Videre står det i forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L, at alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattes av aktivitetsplikten, dette vil inkludere eksempelvis renholdere og vaktmestere.

Observasjonene viser at det finnes ulike møtepunkter nedfelt i for eksempel skolens årshjul som er egnet til å informere ansatte om temaet elevens subjektive opplevelse. Gjennom intervju vurderes det til å være en enighet om at alle ansatte har deltatt på disse møtene, og dermed fått informasjonen. Samtlige i intervjugruppene svarte ja på dette spørsmålet, og visste hva det innebar.

Et annet spørsmål i vurderingen er de som ikke deltar på disse omtalte møtene. Dette gjelder spesielt gruppen øvrige ansatte, som eksempelvis renholdere og vaktmestere. Det er opplyst at både vaktmester og renholdere har fått orientering om temaet via stabsmøter. Nye ansatte i disse tjenestene skal ifølge rektor orienteres på nytt i disse tider, for å sikre at kunnskapen også gjelder de som ikke deltok på sist møte. Statsforvalteren legger til grunn at dette blir gjort.

Statsforvalterens vurdering er samlet sett at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at skolens ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som skal ligge til grunn for hvorvidt en elev har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at alle som jobber på Fjerdum skole har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-2.

2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

I egen vurderingen oppgir noen av de ansatte at de ikke har fått opplæring i dette og at mye baserer seg på den enkelte sin erfaring. Skolens handlingsplan omtaler ikke kjennetegn på at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det kommer frem i intervjuet at de ansatte har hatt opplæring i blant annet «mitt valg» og SMART.

Er de som jobber på skolen kjent med hvilke forhold som kan gjøre eleven særskilt sårbar?

De ansatte forteller i intervju at temaet har vært oppe i fellestid, og at de har drøftet hva de legger i uttrykket «særskilt sårbare barn» og hvordan denne gruppen skal følges opp. Flertallet svarer bekreftende i egen vurdering og intervju på at de kjenner til forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Morgenmøtene som avholdes 3 ganger i uken er eksempel på en arena som brukes til formidling av informasjon rundt særskilt sårbare elever.

Følger rektor opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra og følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

Alle ansatte oppgir i egen vurderingen at de følger ekstra godt med på elever som er særskilt sårbare. De utveksler informasjon på morgenmøter, og det informeres på tvers av trinn. Det skal skrives logg i saksbehandlingssystemet Visma Flyt Sikker Sak, men det kommer frem i intervjuene at dette systemet ikke er fullt ut implementert ennå. I kommunens uttalelse til foreløpig rapport datert 25.03.21 opplyses det at dette systemet ble innført ved årsskiftet 2020/2021. Det er utarbeidet en rutine som heter «Skolens saksgang etter varsel om krenkende hendelser» som viser saksgangen hvis «...ansatt ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø», der første punkt er at rektor skal varsles. Rektor nevner skolens ulike møteplasser som

kontrollpunkter hvor hun kan følge opp de ansattes kompetanse og utøvelse av følge-med-plikten.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen?

Alle oppgir i egenvurderingen at det innhentes informasjon fra elevene gjennom eksempelvis klassemøter, elevråd, elevsamtaler og elevundersøkelser. Det gjennomføres sosiogram ved behov. Aktivitetene er nedfelt i årshjulet og det er Statsforvalterens inntrykk at klassens time er timeplanfestet i klassene. Det er innsendt eksempel på samtaleskjema og forberedelsesskjema til utviklingssamtale.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Alle ansatte svarer ja i egenvurderingen, men det påpekes i kommentarer at det mangler felles rutiner og lik praksis for hvordan og når det skal dokumenteres. Det opplyses om at det nå innføres et system for logg og notater (Visma Flyt Sikker Sak), men dette er i oppstartsfasen. Videre har ikke alle ansatte tilgang til systemet. Det beskrives forskjellig praksis når det gjelder dokumentasjon fra ansatte som ikke har tilgang til det nye systemet. Noen noterer for seg selv, mens noen kontakter kontaktlærer og forventer at kontaktlærer dokumenterer. I Visma Flyt Sikker Sak har alle lærere på samme trinn tilgang til notater eller logger for alle elever på trinnet. Det bekreftes i uttalelse til foreløpig rapport datert 25.03.21 at loggføringen tidligere ikke har vært ensartet.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere rektors plikt til å arbeide systematisk og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke krav om at fremgangsmåten skal være skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Den enkelte ansatte skal «*være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom*» jf. forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L side 22. Det er en del av rektors ansvar gjennom det systematiske arbeidet at de ansatte har den nødvendige kompetansen til å se hvilke omstendigheter de må følge opp videre gjennom bl.a. undersøkelser. Elever som ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø kan uttrykke dette på ulike måter. Rektor må sikre at de ansatte har kompetanse til å gjenkjenne disse tegnene. De må ha kompetanse i å vite hva de skal se etter og hvordan de skal følge med.

Rektor skal for det første sikre at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Dette innebærer blant annet at det må sikres at alle ansatte blir gitt kompetanse om hva de skal se etter, eksempelvis kunnskap om hva det innebærer å ha inspeksjon. Rektor oppgir å bruke eksempelvis morgenmøtene som arena for å følge opp at alle som arbeider ved skolen er oppmerksomme på elevene. I observasjonene oppgis det at ikke alle

har fått opplæring i temaet og at mye baserer seg på den enkelte sin erfaring. Sammenholdt med at skolens handlingsplan heller ikke omtaler kjennetegn på at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø, så vurderer Statsforvalteren at det er sannsynlig at rektor ikke har sikret at alle ansatte har fått kompetanse knyttet til følge-med-plikten og til å kunne se hvordan ulike barn uttrykker at de har eller ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor skal for det andre sikre at de ansatte følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet. Dette vurderer Statsforvalteren er sannsynliggjort på bakgrunn av observasjonene og den felles fremgangsmåten som ble beskrevet i både egenrevisninger og intervju.

Rektor skal for det tredje sikre at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen. Statsforvalteren vurderer at dette er tilstrekkelig sikret, da vi ut fra observasjonene ser at det gjennomføres faste aktiviteter som er nedfelt i skolens årshjul. I tillegg gjennomføres det aktiviteter etter behov, for eksempel sosiogram. Statsforvalteren vurderer at observasjonene våre indikerer mangler i systematikken, eksempelvis knyttet til inspeksjon. Det er oversendt en inspeksjonsplan for 5. trinn, men denne sier lite om hvorvidt det er systematisk inspeksjon eller om de voksne selv bestemmer hvor de skal oppholde seg – og hvorvidt den som har inspeksjon er trygg på hvilket område han eller hun skal oppholde seg på. Elevgruppen beskriver i samtale med oss at det ofte er noen voksne som glemmer å ha vakt i det første friminuttet, og at det er flere voksne inne enn ute. Videre beskriver de områder hvor det er færre voksne.

Rektor skal til sist sikre at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har det trygt og godt. Dette gjelder også for den skjerpede plikten knyttet til elever med en særskilt sårbarhet.

Det kommer frem i intervjuene at det mangler ferdig reviderte rutiner og oppdaterte felles maler for dokumentasjon. Det kommer videre frem at det nylig er tatt i bruk et nytt system for dokumentasjon, Visma Flyt Sikker sak. De som ikke har tilgang til systemet, forteller at de dokumenterer for seg selv eller sier fra til kontaktlærer. Enhetsleder for skole har opplyst at det er meningen at ikke alle skal ha tilgang til systemet på grunn av personvern. Det er ikke klargjort hvem som har ansvaret for dokumentasjonen og det er heller ikke beskrevet en felles fremgangsmåte for hvordan det skal dokumenteres, særlig for de ansatte som ikke har eller skal ha tilgang til det nye dokumentasjonssystemet. Det er heller ikke opplyst hvordan ansatte på andre trinn dokumenterer observasjoner eller hendelser. Statsforvalteren vurderer at dette medfører at det mangler systematikk i måten det dokumenteres på, med særlig vekt på hvor det skal dokumenteres og hvem som har ansvar for at det dokumenteres. Det er slik at ikke alle ansatte skal ha tilgang til dokumentasjonssystemet, og det er derfor viktig at det sikres en fast fremgangsmåte for hvordan de uten tilgang skal dokumentere.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det er sannsynliggjort at det er en fast fremgangsmåte som sikrer at skolens ansatte følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet. Vi vurderer at det ikke er sannsynliggjort at rektor har en fast fremgangsmåte som sikrer at alle ansatte følger med på om elevene generelt har et trygt og godt skolemiljø. Dette baserer seg særlig på manglende systematikk (eksempelvis i inspeksjonen) og hvordan det er sikret at alle

ansatte er gitt kompetanse i hvordan de skal følge med og hva de skal se etter av kjennetegn. Det er mangler i fremgangsmåten for hvordan observasjoner og vurderinger skal dokumenteres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole sikrer at alle som jobber ved skolen følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet. Rektor sikrer ikke at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Statsforvalterens observasjoner

Har alle som jobber på skolen kompetanse til å gripe inn?

Rektor oppgir at det har vært tatt opp på fellesmøte om når man skal gripe inn. Hun opplyser at også vaktmester og assistenter deltok på møtet. Handlingsplanen er gjennomgått med de ansatte, men denne oppgis å være helt ny. Handlingsplanen gir eksempler på det å gripe inn. Enkelte ansatte oppgir at de griper inn, men at dette er på bakgrunn av sunn fornuft, og ikke som en del av arbeidsinstruks. I egenvurderingen svarer flere nei til at de kjenner til hvordan de skal gripe inn mot krenkelser.

Sørger rektor for at alle griper inn, dersom det er mulig?

Rektor oppgir at temaet tas opp på «stopp-punkter», og hun har tett kontakt med de ansatte. Det beskrives at skolens størrelse gjør det enkelt å ha oversikten.

Dokumenterer skolen situasjoner hvor ansatte har grepet inn?

Flere av gruppene svarer nei i egenvurderingen på spørsmål om de dokumenterer situasjoner hvor ansatte griper inn i krenkelser. I intervjuene blir det sagt at Visma Flyt Sikker Sak er systemet som skal tas i bruk for å dokumentere. Der har alle på trinnet tilgang til å se notater. Rektor

bekrefter at de har avviksskjema og at det brukes ved behov. Det uttrykkes forskjellige oppfatninger om når og hvordan det skal dokumenteres.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Gripe-inn-plikten skiller seg fra tiltaksplikten ved at de handlingene som iverksettes er utledet fra en situasjon som pågår og som er relativt akutt og hvor den ansatte umiddelbart må handle. Formålet med gripe-inn-plikten er å umiddelbart stanse negativ atferd. I forarbeidene til loven (Prop. 57 L (2016-2017) s. 23 står det blant annet om gripe-inn-plikten at det er *«svært viktig at rektor, som en del av skolens systematiske arbeid, sørger for at de ansatte kjenner plikten til å gripe inn og at de har kompetanse om hvordan det bør gjøres»*.

Observasjonene sannsynliggjør i utgangspunktet at de ansatte griper inn i situasjoner dersom dette er mulig. Dette basert på hva gruppene selv forteller. Statsforvalteren ser imidlertid at flere av gruppene svarer nei på om de vet hvordan de skal gripe inn. Det er manglende samsvar mellom at rektor sier at det har blitt gitt opplæring og at ansatte sier dette ikke er tilfellet. En gruppe ønsker også at temaet gripe inn skal tas opp oftere. Dette kan samlet sett indikere at rektor ikke sørger for at alle ansatte griper inn der det er mulig.

Videre viser observasjonene tydelig at det ikke er en felles forståelse knyttet til hva som skal dokumenteres og når dette skal gjøres. Visma Flyt Sikker Sak skal tas i bruk for dokumentering av denne typen hendelser, men systemet er nytt, samtidig som ikke alle ansatte har eller vil få tilgang til systemet. Det er sprikende beskrivelser fra ansattgruppene knyttet til hvordan ansatte uten tilgang skal dokumentere hendelser hvor de griper inn.

Statsforvalteren vurderer at rektor har flere egnede «sjekkpunkter» for å følge opp det systematiske arbeidet knyttet til gripe-inn-plikten. Handlingsplanen er riktignok relativt ny, men den tar for seg temaet. I tillegg redegjør rektor for hvilke grep som er gjort for å løfte frem temaet, både i opplæringsøyemed og i skolehverdagen.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det å ikke ha fått *nok* opplæring ikke i seg selv er grunnlag for å konkludere med regelverksbrudd. Dette viser tilbake til de av ansattgruppene som ønsker *mer* opplæring i hvordan de skal gripe inn. Alle ansatte var tydelige på at de griper inn, men samtidig kom det tydelig frem at det er en usikkerhet knyttet til hvordan en skal gripe inn i ulike situasjoner, noe som kan skyldes manglende opplæring og repetisjon av denne. Dette kan indikere at det systematiske arbeidet ikke tilstrekkelig har sørget for en samlet trygghet i personalet knyttet til denne delplikten. Sammenholdt med at dokumentasjonssystemet er nytt og at det ikke er avklart hvordan de som ikke har tilgang skal dokumentere, så vurderer Statsforvalteren samlet sett at det er en sannsynlighet for at regelverkskravet ikke er oppfylt.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sørger for at alle som jobber ved skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Handlingsplanen (s.10) sier at ansatte ved skolen skal varsle rektor straks hvis man ser eller mistenker at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det er utarbeidet eget skjema (vedlegg 1) for å melde om mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I intervjuene beskrives det flere måter å varsle på; både muntlig, skriftlig eller ved at kontaktlærer varsler videre.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor oppgir at skolen har utarbeidet eget varslings-skjema. Det er vanlig at assistenter kontakter kontaktlærer og at de så bringer varselet videre til rektor. Rektor dokumenterer varselet. Vaktmester oppgir at han har en arena for uformell utveksling av informasjon med rektor.

Blir det dokumentert dersom en ansatt varsler rektor om at en elev ikke har det trygt og godt?

Rektor dokumenterer etter å ha mottatt varsel fra ansatte. De ansatte oppgir at det ikke alltid dokumenteres skriftlig. Det er ikke oppgitt hvordan dokumentasjonen ivaretas dersom rektor er fraværende.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Ved at ansatte skal varsle om *all* mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, så legges noe av grunnlaget for at rektor får en overordnet oversikt over hvordan elevene har det på skolen. Gjennom varslene skal rektor få et utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker som igjen kan gi rektor kunnskap om det systematiske arbeidet ved skolen. Gjennom varsler skal rektor få et helhetlig bilde av situasjonen ved skolen.

Eksempelsakene viser at det er fylt ut varslings skjema i de to nyeste sakene, mens det i de to eldre sakene ikke er faktisk dokumentasjon knyttet til varsel fra ansatte til rektor. Det kommer frem i observasjonen at en ny praksis ble etablert relativt nylig (før jul), og den innebærer reviderte rutiner/handlingsplan, hvor det er eget skjema for varsling og instruksjoner i handlingsplanen. Statsforvalteren vurderer at det er sannsynlig at skolen og de ansatte er i en prosess med å endre sin praksis knyttet til varsleplikten. Endringen er ny, og dette medfører etter vår vurdering at ikke alle ansatte er trygge på hvordan dette skal gjøres og hvem som skal varsles når. Dette underbygges av at det i intervjuene ikke beskrives en felles fremgangsmåte for varsling. Noen varsler til kontaktlærer og noen varsler til rektor. I handlingsplanen er instruksjonen at rektor skal varsles. Det er ikke oppgitt til Statsforvalteren hvorvidt ansvaret for å ta imot varsel er delegert til eksempelvis kontaktlærere. Det er heller ikke kjent hvem ansatte skal varsle til i rektors fravær.

Videre er det en usikkerhet i ansattgruppen knyttet til dokumentasjon. Det finnes et varslings skjema som rektor fyller ut når varsel mottas muntlig. Dette skjemaet er nytt. Det oppgis at det ikke alltid dokumenteres skriftlig.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det ikke kan sannsynliggjøres at rektor har sikret at alle ansatte ved skolen vet hvordan de skal varsle, til hvem og hvordan det skal dokumenteres. Dette begrunnes med at det brukes ulike fremgangsmåter for varsling og at det ikke er sannsynliggjort at alle varsler dokumenteres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

I egenvurderingen svarer halvparten av gruppene nei, mens en av dem som svarer ja bemerker at det er noe uenighet i gruppa. Rektor oppgir i intervjuet at det er barnets opplevelse som er viktig, og at det er denne som er avgjørende. Det kommer frem i intervjuene at det ikke er drøftet på fellestid hvilke saker som prioriteres med tanke på rask varsling. De ansatte sier de ville varslet raskt uansett. I handlingsplanen fremgår det at plikten til å varsle rektor gjelder alle som arbeider eller utfører en tjeneste på skolen. Det skal være lav terskel for å varsle og det skal leveres varslingsskjema. I saksgangen for varsel om krenkende hendelser fremgår det at man straks skal melde ifra til rektor om man ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Saker etter kapittel 9 A kan ha ulikt innhold og noen saker er mer tidssensitive enn andre. Noen saker har en slik karakter at de som jobber på skolen må varsle rektor straks om mistanken eller

kjennskapen. Andre saker kan være av en slik karakter at de voksne kan vente noe før de varsler til rektor. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L side 24 at «*departementet forutsetter at ledelsen og de ansatte på den enkelte skole vil finne frem til gode løsninger for hvordan varsling skal skje og hvordan informasjonen i varslingene skal ivaretas*».

Ansattgruppene var tydelige på at det ikke har blitt snakket om eller definert hvilke saker som eventuelt skal varsles raskere enn andre ut fra alvorlighetsgrad. Statsforvalteren vurderer likevel at det er sannsynliggjort at de ansatte varsler så raskt som saken tilsier. Dette begrunnes med at samtlige som vi intervjuet beskrev likelydende fremgangsmåte, i form av at de varsler med en gang. Dette gjelder uansett alvorlighetsgrad i saken. Dette støttes opp av handlingsplanen, hvor det presiseres at det skal varsles «straks», uansett alvorlighetsgrad.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen svarer rektor ja på dette spørsmålet.

Rektor oppgir i intervjuet at hun har varslet skoleeier, og det ble vist til eksempler. Skoleeier bekrefter i samtale med oss at rektor har varslet om saker. Både rektor og skoleeier oppgir at det ikke er utarbeidet en rutine for hvem og hvordan det dokumenteres når rektor varsler skoleeier. Så langt er det varslet gjennom epost, og dette er dokumentasjon for at det er gjort. I handlingsplanen fremgår det at rektor i alvorlige tilfeller skal varsle skoleeier (enhetsleder).

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet kontrollere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Formålet med rektors varslingsplikt er å gjøre skoleeier kjent med saker slik at skoleeier kan involvere seg i hvordan skolen håndterer saken. Skoleeier kan innføre rutiner for når skolen skal varsle og rutinene kan sette en lavere terskel for når varslingsplikten inntreffer enn det regelverket legger opp til.

Statsforvalteren vurderer at rektor ivaretar plikten til å varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen svarer tre av gruppene ja, mens siste gruppe har svart at det ikke er aktuelt. Det oppgis i flere av gruppene at det ofte brukes observasjon for å undersøke. Hvis det varsles til rektor, så vil det innkalles til oppstartsamtale innen en uke hvor både elever og foresatte er representert. Rektor holder kontakt med kontaktlærer og det informeres på trinnmøter om hvilke elever som skal ha ekstra oppmerksomhet og er under observasjon.

Dokumenteres det som gjøres for å undersøke saken?

Gruppene forteller at dokumentasjon skal føres i Visma Flyt Sikker Sak, men at dette systemet er helt nytt.

I eksempelsakene er det varierende grad av hva som er gjort før oppstartsmøtet, hvor tiltakene settes inn. I tre av sakene er det loggført hendelser før oppstartsmøte. Dette er gjerne

henvendelser fra eller samtaler med foreldre eller at det er observert at eleven har hatt en grei skoledag. I en av sakene er det ikke spor av undersøkelser/loggføringer.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Plikten til å undersøke saker ble utvidet ved innføringen av de nye reglene i 2017 ved at skolen skal undersøke *all* mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Undersøkelsesplikten er ikke avgrenset til kun å gjelde tilfeller som f.eks. mobbing, diskriminering, vold eller rasisme. Videre er undersøkelsesplikten ikke avgrenset til at årsaken til elevens opplevelse må ha sitt utgangspunkt i forhold som skjer i skoletiden og på skolens område.

I intervjuene var alle ansatte klare på at de undersøker mistanker og/eller kjennskap til at elev ikke har det trygt og godt. Statsforvalteren vurderer derfor at det er sannsynlig at de gjør dette. Spørsmålet er derfor hvordan rektor sikrer at alle saker undersøkes tilstrekkelig, og at dette dokumenteres.

I eksempelsakene er det dokumentert lite eller ingen undersøkelse før oppstartsmøtet. Ifølge skolens handlingsplan skal et oppstartsmøte avholdes innen en uke etter varsel eller kjennskap til at en elev ikke opplever at han eller hun har det trygt og godt, og det opplyses at aktivitetsplan utarbeides i dette møtet. Det gir svært kort tid til å undersøke hva som ligger bak elevens opplevelse. Statsforvalteren ser at det gjennomføres samtaler, observasjoner, møte med foreldre mv. etter oppstartsmøtet, når tiltak allerede er satt inn. Det er fint at skolen gjør ytterligere og løpende undersøkelser etter møtet, men som grunnlag for tiltakene er ikke dette tilstrekkelig. Det er ikke beskrevet noen fremgangsmåte for å undersøke saken før det settes inn tiltak, og dette kan indikere at skolen har et noe begrenset grunnlag for å komme frem til egnede tiltak. Dette på bakgrunn av manglende faglige skjønnsvurderinger, faktisk informasjon og helhetlig analyse av gjennomførte undersøkelser. I eksempelsakene kommer det frem at hovedtyngden av undersøkelser i forkant av oppstartsmøtet går ut på å spørre elev/foreldre og kontaktlærer hvilke tiltak de ønsker. Det er positivt med en involvering på denne måten, samtidig som dette kan gi en større grad av variasjon knyttet til eksempelvis hvilken lærer eleven har, hvilken kjennskap denne ansatte har til saken og problematikken og hvor interessert eleven/foreldrene er i å bidra inn.

At det er foretatt lite undersøkelser før oppstartsmøtet i eksempelsakene gjør at også dokumentasjonen på dette området er mangelfull. Undersøkelsene skal dokumenteres i det nye dokumentasjonssystemet, men det er ikke en fastlagt fremgangsmåte knyttet til hvem som skal gjøre dette eller fremgangsmåten skal sikre dokumentasjon gjort av ansatte uten tilgang til systemet.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det er sannsynliggjort at skolen undersøker saken ved mistanke om og/eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette sikres av rektor via hennes tette deltakelse i prosessen etter at en sak er meldt. Vi vurderer at rektor ikke sikrer at sakene undersøkes tilstrekkelig. Dette begrunnes med at den beskrevne fremgangsmåten, som også er dokumentert i de to nyeste eksempelsakene, indikerer at metodene som benyttes utilstrekkelige, og at hovedfokus er på å bli enig med elev og foreldre hvilke tiltak som skal settes inn. Fremgangsmåten synes heller ikke å være fast. Dokumentasjonen er lite konkret i eksempelsakene, og det er ikke entydig hvem som dokumenterer hva og hvor/hvordan dette skal gjøres.

Statsforvalteren ønsker å bemerke at det er positivt at det undersøkes etter oppstartsmøtet, da dette kan bidra til å at saken belyses ytterligere, noe som igjen kan bidra til at det settes inn mest mulig egnede tiltak på sikt som kan bidra til at eleven får en opplevelse av at skolemiljøet er trygt og godt. Som vist til under rettslig grunnlag er formålet med å undersøke å få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Det betyr at så lenge skolen setter inn tiltak i oppstartsmøtet, så er det ikke tilstrekkelig å sette i gang undersøkelser i samme møte. Det må her tas en avveining av hvorvidt raske tiltak er så viktig at det skal gå på bekostning av «forarbeidet» som undersøkelser jo er.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en fremgangsmåte som sikrer at saken undersøkes snarest? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen svarer en av gruppene at spørsmålet ikke er aktuelt, en svarer nei, mens de to siste svarer ja. Det kommer frem i intervjuene at samtlige er enige i at de kommer raskt i gang internt, men at det av og til kan ta tid før tiltak fra eksterne instanser kommer i gang. I eksempelsakene er det kalt inn til oppstartsmøte med elev og foresatte raskt.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Saker som gjelder mistanke eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø er tidssensitive. Regelverket har derfor krav til at saker skal undersøkes så snart som mulig. For at skolen skal kunne ivareta tiltaksplikten så må de undersøke saken. Undersøkelsene etter kapittel 9 A kan også avdekke omstendigheter eller forhold rundt elever som skal eller bør følges opp av andre instanser alene eller i samarbeid med skolen, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 78. Det kan være nødvendig at skolen involverer andre instanser, men skolen skal selv sørge for en forsvarlig fremdrift i oppstarten av egne undersøkelser.

Ansattgruppene selv forteller i intervjuene at det kan ta noe tid dersom en må ha inn eksterne instanser, men gruppene begrunner dette med ventetid/saksbehandlingstid hos instansene. Under kontrollspørsmål 2.7 vurderte Statsforvalteren at observasjonene knyttet til undersøkelser indikerer at skolen først setter i gang undersøkelser etter oppstartsmøte, som avholdes en uke tid etter at en sak er avdekket eller varslet. Tiltak settes inn i dette møtet, og det er dermed lite tid til tilstrekkelige undersøkelser. Kravet til tidsaspektet i en undersøkelse er at den skal iverksettes så *snart* skolen får kjennskap til eller mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Ved å ha en fremgangsmåte som legger opp til et oppstartsmøte etter en uke, hvor det ut fra eksempelsakene og beskrivelsene i forrige kontrollspørsmål blir gjort lite undersøkelsesaktiviteter i forkant, så vurderer Statsforvalteren at dette medfører at det er en sannsynlighet for at tidssensitive saker ikke blir undersøkt så snart som mulig.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at dette riktignok indikerer en fremgangsmåte knyttet til hvor raskt en sak skal undersøkes, men at det ikke sikres at undersøkelsene skjer snarest på grunn av at undersøkelsene først settes i gang i/etter oppstartsmøtet.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sikrer at skolen undersøker saken snarest, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg, jf. barnekonvensjonen art. 12. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dere må bruke elevens synspunkter aktivt i arbeidet med saken og når dere skal vurdere barnets beste, jf. barnekonvensjonen art. 3. Dere skal dokumentere hvordan elevene er hørt. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen svarer to grupper nei, og en av disse gruppene oppgir at de ikke gjorde dette tidligere, men at det nå er en del av ny praksis. Rektor opplyser om at hun innkaller til oppstartsmøte hvor elev og foresatte deltar, og eleven får komme med forslag til tiltak. Møtene dokumenteres med referat som foresatte får godkjenne.

Får andre elever som tiltak direkte påvirker uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem?

Observasjonene gir et tydelig inntrykk av at oppstartsmøter slik de gjennomføres nå er relativt nytt, og at det i de sakene skolen har hatt etter endringen av praksisen ikke har vært nødvendig å sette inn tiltak som har påvirket andre elever i stor grad.

Dokumenterer skolen hvordan elevene blir hørt?

Det opplyses om at det skrives referat fra oppstartsmøtene hvor tiltakene blir utformet. Dette er vedlagt i to av eksempelsakene.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Statsforvalteren vurderer at det ut fra observasjonene er en enighet om at rektor avholder et oppstartsmøte. Hun kan altså langt på vei sikre at berørte elever får uttale seg i form av at hun er ansvarlig for gjennomføringen av dette møtet.

Det er samtidig tydelig at oppstartsmøtet er en ny praksis med kort virketid på tilsynstidspunktet. I en av eksempelsakene deltar ikke eleven på møtet, og det er opplyst at dersom han eller hun ikke deltar, så skal eleven høres via foreldre. Statsforvalteren vurderer at det er anledning til å høre eleven via foreldrene, jf. reglene om foreldreansvar i barneloven, jf. også barnekonvensjonen artikkel 12. Statsforvalteren vurderer imidlertid at den beskrevne fremgangsmåten ikke i tilstrekkelig grad sikrer at berørte elever får uttale seg. Dette begrunnes med at ikke er beskrevet noen fremgangsmåte for hvordan skolen gir andre (direkte eller indirekte) berørte elever tilbud om å uttale seg om tiltak som berører dem. I en av eksempelsakene er et av tiltakene endring av friminuttaktivitet, og dette er et tiltak som direkte påvirker medelever, uten at dette er nødvendigvis et alvorlig og inngripende tiltak. Det kan videre være mer utfordrende å utforme egnede tiltak dersom en kun gir en elev anledning til å uttale seg. Dette er særlig aktuelt i saker hvor en elev opplever seg krenket av en annen elev.

Dokumentasjonen sikres gjennom referat fra oppstartsmøtet. Dette er i utgangspunktet egnet for å dokumentere at berørte elever får uttale seg, men sett hen til at det er mangler i fremgangsmåten knyttet til involveringen av andre berørte elever, så vurderer Statsforvalteren at det heller ikke er tatt høyde for hvor og hvordan dette skal dokumenteres.

Samlet sett mener Statsforvalteren at det omtalte oppstartsmøtet er en egnet arena som kan sikre at eleven saken gjelder får uttale seg. Ordningen er relativt ny. På bakgrunn av dette, sammenholdt med at det ikke er noen fremgangsmåte for å sikre at *andre* berørte elever får uttale seg, så vurderer vi at lovkravet ikke er oppfylt.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken, jf. barnekonvensjonen art. 3. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og

karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort. Dere må dokumentere hvordan dere setter inn egnede tiltak, og tar hensyn til elevens beste.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker?
Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor opplyser at tiltakene utarbeides sammen med elev og foresatte på oppstartsmøtet.

Barnets beste

I egenvurdering og intervju gir alle gruppene uttrykk for at tiltakene som settes inn alltid skal være til elevens beste. Det observeres om tiltakene har positiv effekt, og de kan endres hvis det viser seg at det ikke er til barnets beste. Det er ingen praksis eller rutine for å gjøre en konkret/eksplisitt barnets-beste-vurdering i tilknytning til utarbeidelse av tiltak.

Dokumentasjon

I skjema for evaluering av aktivitetsplanen er det en egen rubrikk for å kontrollere «Er eleven/elevene orientert om evalueringen og konsekvensene av denne? (dato)».

Handlingsplanen sier at eleven har rett til å bli hørt i valg av tiltak, og at foreldrene tas med på råd. Skolen skal fortløpende evaluere om tiltakene er til elevens beste, og egnet til at eleven får et trygt og godt skolemiljø, jf. s. 4.

Skolens saksgang etter varsel om krenkende hendelser sier at «Etter undersøkelser og samtaler, utformer kontaktlærer, rektor i samarbeid med eleven og foreldre en skriftlig aktivitetsplan med tiltak og frister for evaluering».

Aktivitetsplaner i eksempelsakene viser forslag til tiltak, men det er ikke tydeliggjort hvem som har foreslått hvilke tiltak, og hvilken vurdering som ligger bak.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

I Prop. 57 L fremkommer det at behovet for tiltak og hvilke tiltak som skal settes inn, må bero på faglige vurderinger. «Hvilke tiltak som er egnet og valg mellom tiltak skal baseres på faglige

vurderinger og forutsetter at de ansatte har oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Godt faglig skjønn baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer» (Prop. 57 L s. 26). Skolen er også forpliktet til å ta hensyn til barnets beste. Hva som er til barnets beste må vurderes konkret.

De ansatte beskriver at å sette inn tiltak er rektors ansvar. Rektor beskriver et oppstartsmøte der skole og hjem blir enige om tiltak, og at dette sikres ved at det er rektor som innkaller og har dette møtet. Det opplyses om at det legges stor vekt på elevens opplevelse og hans eller hennes formening om eventuelle tiltak. Dette ser Statsforvalteren også at er tilfellet i eksempelsakene.

At skolen legger stor vekt på eleven sitt syn er positivt. Samtidig kan ikke elevens syn være det som avgjør om et tiltak er egnet. Vi har tidligere i rapporten vurdert at rektor ikke har sikret en fremgangsmåte for å undersøke sakene tilstrekkelig. I dokumentasjonen knyttet til tiltaksplikten kan vi ikke se at informasjon fra gjennomførte undersøkelser er brukt inn i arbeidet med å utarbeide egnede tiltak. Vi kan heller ikke se skolens faglige skjønnsvurderinger. Skolen utarbeider ikke en skriftlig og eksplisitt vurdering av elevens beste på noe tidspunkt i saken, heller ikke når tiltak skal settes inn. Rektor oppga i intervju at dette skal gjøres fra nå. Ansattgruppene ga inntrykk av at dette ikke var kjent for dem, og det kom heller ikke frem i eksempelsakene at dette nå gjøres.

Statsforvalteren vurderer at elevene kan ha ulik forutsetning for å selv å vurdere hva som er til sitt eget beste. Det er ikke beskrevet noen fremgangsmåte dersom eleven ikke ønsker et spesifikt tiltak eller dersom skolen er uenige i de tiltakene eleven/foreldrene ønsker eller ikke ønsker. Vi vurderer derfor at rektor sikrer at det settes inn tiltak, men at den beskrevne fremgangsmåten ikke sikrer at tiltakene er egnede eller til elevens beste.

Rektor sikrer at arbeidet med å sette inn tiltak dokumenteres i referat fra oppstartsmøte og senere i selve aktivitetsplanen og i evalueringsskjemaet. Denne fremgangsmåten følges opp ved at det er rektor selv som gjør dette, og at de ansatte beskriver at det er rektor som har dette ansvaret.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at rektor sikrer at det dokumenteres når skolen setter inn tiltak. Det sikres ikke at tiltakene er egnede, basert på fremgangsmåten for å sette inn tiltak. Videre sikres det ikke at det utarbeides en vurdering av barnets beste i tilknytning til tiltakene.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke sikrer at skolen setter inn egnede tiltak og utarbeider en vurdering av barnets beste dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten er beskrevet i oppl. § 9 A-4. Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle tiltaksplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen svarer halvparten at det ikke lages aktivitetsplan hvor tiltakene står, mens resten svarer ja. Dette antas å være en følge av nylig innførte rutiner. I eksempelsakene som er sendt inn er det laget aktivitetsplaner i de to nyeste sakene, mens det mangler aktivitetsplaner i de to eldste sakene. Gjennom intervjuene tyder det på at flere er usikre på aktivitetsplanen, det snakkes om flere forskjellige planer og en gruppe oppgir at de har hørt om planen, men at det er rektor sitt ansvar å lage en slik plan.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om skolen lager en plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.

Fra Prop. 57 L s. 33: «Departementet mener at innholdet i dokumentasjonen bør være skolens plan for hvordan en konkret sak skal håndteres. Dokumentasjonen må for å oppfylle sitt formål som et minimum beskrive a) hvilket problem tiltakene skal løse b) hvilke tiltak skolen har planlagt c) når tiltakene skal gjennomføres d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene e) når tiltakene skal evalueres. Disse punktene utgjør etter departementets syn det som minimum må til for å dokumentere skolens planer for hvordan en bestemt sak skal håndteres og sikre en effektiv gjennomføring av tiltakene. Innholdet kan også trygge elevene og foreldrene om at skolen tar tak i saken. Det stilles ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig».

Observasjonene indikerer en usikkerhet knyttet til om det lages aktivitetsplaner eller ei. Det er imidlertid tydelig at det også her har vært en endring nylig, og at det nå skal lages aktivitetsplaner i alle saker, noe som er rektors ansvar. Dette kontrollspørsmålet stiller ikke krav til at rektor skal sikre at det lages aktivitetsplaner. Statsforvalteren skal kun vurdere om det utarbeides slike planer eller ei, basert på observasjonene. Vi vurderer at det er sannsynliggjort at slike planer

utarbeides, basert på informasjonen om endringen i praksis og at det er lagt frem nyere eksempelsaker hvor aktivitetsplan medfølger. Vi legger til grunn at dette er en praksis som skal fortsette, selv om praksisen er ganske ny.

De to eksempelsakene med aktivitetsplan har planer som vi vurderer til å oppfylle lovens krav til aktivitetsplaner. Dette betyr at de begge inneholder hvilken elev saken gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak som er planlagt, hvem som er ansvarlig for tiltakene og frist for når det skal evalueres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Fjerdum skole lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 når skolen skal sette inn tiltak i en sak, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.2. Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av den skriftlige planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Statsforvalterens observasjoner

Alle oppgir at elev og foresatte får den delen av planen som omhandler eleven.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om eleven og foreldrene som saken gjelder får aktivitetsplanen fra skolen.

Det er tilstrekkelig sannsynliggjort at eleven og foreldrene får aktivitetsplanen (eventuelt de delene av planen som gjelder eleven). Dette på bakgrunn av at alle oppgir i intervju at dette gjøres. I tillegg fokuseres det på at elev og foreldre skal delta i oppstartsmøtet hvor planen utarbeides. I de to eksempelsakene hvor et slik oppstartsmøte er avholdt, så har foreldre deltatt på begge.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Fjerdum skole gir aktivitetsplanen til elev og foreldre dersom de ber om den, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.3. Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde og sjuende ledd og 9-1.

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen. Rektor skal følge opp at dette gjøres. Gjennomføringen er viktig for å senere kunne evaluere tiltakene.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen svarer halvparten av gruppene nei og begrunner dette med at det tidligere ikke har blitt utarbeidet aktivitetsplan, men at de nå har startet en ny praksis hvor dette gjøres og tiltakene følges opp. I intervjuene kommer det frem at det som hovedregel skal være 14 dager fra oppstartsmøte til første evalueringsmøte. Rektor beskriver at gjennomføringen følges opp ved deltakelse på trinnmøter hvor det er anledning til å ta opp tiltak og gjennomføringen av disse. Rektor oppgir at hun har inspeksjon, er innom i timene og stiller spørsmål til ansatte på trinnmøtene. Ansattgruppene beskriver at rektor etterspør hvordan gjennomføringen går, men at dette ikke er et fast punkt på møter, den ansatte må selv ta opp saken av eget initiativ. En av gruppene beskriver at det er opp til den enkelte ansatte å vurdere hvordan tiltak er gjennomført, uten at dette er systematisert. Det blir gitt inntrykk av at praksisen er ny og ikke helt innarbeidet.

Alle gruppene beskriver at gjennomføringen dokumenteres i logg av den enkelte ansatte. Hvor dette gjøres varierer, men mange har loggbok.

I en av eksempelsakene ser vi at det er evalueringsmøte cirka 14 dager etter, mens det i den andre saken gikk rundt en måned. I en av eksempelsakene ligger det ved en logg fra oppstartsmøte og en uke frem i tid. I den innsendte evalueringen i to av sakene er det delvis ført inn hvordan tiltakene er gjennomført og har virket. Utover dette er det lite som beskriver hvordan det har blitt fulgt opp at tiltakene i disse sakene har blitt gjennomført før evalueringsmøtet.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om rektor følger opp at fremgangsmåten som er angitt i aktivitetsplanen gjennomføres.

Observasjonene beskriver at rektor har flere arenaer for oppfølging av gjennomføringen av tiltak som settes inn. Det beskrives samtidig at gjennomføringen av tiltak er en ny praksis, da skolen ikke alltid gjorde dette inntil relativt nylig. Det er ikke beskrevet en felles forståelse av hvordan man sikrer en gjennomføring frem til det første evalueringsmøtet, og ut fra eksempelsakene og intervjuene virker det som at store deler av evalueringen gjøres i evalueringsmøtet, og at det derfor ikke tas stilling til selve gjennomføringen før dette møtet. Ansattgruppene var noe usikre på hvem som har ansvar for gjennomføringen, og ytret at gjennomføring ikke er et fast tema på

møter, men at dette krevet at den enkelte ansatte tar opp temaet, noe som gjør praksisen mer person- og situasjonsavhengig enn systematisk, noe som igjen indikerer at rektor ikke følger tilstrekkelig opp.

Dokumentasjonen av gjennomføringen skjer av hver enkelt ansatt, de fleste beskriver her en loggbok, men at det er usikkerhet om hvorvidt dette skal inn i det nye dokumentasjonssystemet. Rektor fører inn øvrig dokumentasjon i vedlegg/logg til aktivitetsplanen.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at rektor har egnede aktiviteter (trinnmøter, samtaler med ansatte, inspeksjon) tilgjengelig for å følge opp at tiltakene gjennomføres. Ansattgruppene beskriver imidlertid at mye er opp til den enkelte når det gjelder formidling av informasjon, og at det ikke er en fast oppfølging. Statsforvalteren vurderer derfor at det ikke er noe som fullt ut sikrer gjennomføringen av tiltakene og dokumentasjon av dette før det gjennomføres en evaluering.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole ikke følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde og sjuende ledd og 9-1.

3.4. Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

For å kunne evaluere tiltakene, må disse gjennomføres og dere må skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon, inkludert elevenes syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

To av gruppene svarer nei på disse spørsmålene i egenvurderingen, den ene gruppen fordi de ikke har vært involvert i en slik sak. Rektor og en ansattgruppe svarer ja, og rektor viser til at elevens syn innhentes underveis og i evalueringsmøtet.

I intervju vises det til at rektor har ansvaret for gjennomføringen av evalueringsmøtet. Her skal eleven normalt sett delta. Rektor beskriver at hun har ansvaret for at tiltakene evalueres, og at hun og elevens kontaktlærer deltar på evalueringsmøte med elev og foresatte. I møtet går de gjennom tiltakene, og spør eleven hvordan han eller hun har det og om tiltakene har fungert. Dersom eleven ikke er til stede, så blir han eller hun hørt via foresatte. Rektor beskriver også at hun snakker med de ansatte som har vært involvert i et tiltak.

I eksempelsakene har skolen gjennomført evaluering i de to nyeste sakene. I begge sakene er det fokus på elevens stemme og hvordan eleven opplever at tiltakene har virket.

Dokumentasjon

Rektor beskriver at evaluering dokumenteres i referat fra evalueringsmøte, og viser til eget skjema for denne typen møte (vedlegg 4 til aktivitetsplanen).

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Statsforvalteren skal også her undersøke om rektor har en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker. Statsforvalteren skal også undersøke om rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i sakene.

Statsforvalteren oppsummerer ut fra observasjonene at skolen innhenter informasjon om hvordan tiltakene har virket (inkludert elevens syn) i evalueringsmøte, samt at rektor og ansvarlige ansatte i tillegg etterspørres om hvordan tiltakene har blitt gjennomført. Det er derfor i utgangspunktet sannsynliggjort at skolen gjør dette. Spørsmålet for Statsforvalteren er hvorvidt rektor har en fast fremgangsmåte som sikrer og følger opp at det innhentes *tilstrekkelig* med informasjon.

Statsforvalteren vurderer at evalueringsmøtet er en egnet arena for å innhente tilstrekkelig informasjon om virkningen av tiltakene. Ut fra observasjonene ser vi at fast evaluering av tiltakene i aktivitetsplanen er en praksis som ble innført relativt nylig. Skolen presiserer i uttalelse til foreløpig rapport datert 25.03.21 at de også tidligere har snakket om tiltakene i oppfølgingsmøter, men at tiltakene da ikke ble satt inn i noe eget skjema. Dette betyr at fremgangsmåten som er beskrevet, med å alltid ha evalueringsmøte av aktivitetsplanen, har vært i bruk i kort tid. Statsforvalteren vurderer at det er vanskelig å se av eksempelsakene hva som er det faglige grunnlaget for det som kommer frem i evalueringen. Skolen legger stor vekt på elevens syn og hvilke endringer han eller hun ønsker, og det er vanskelig å se hvordan de ansattes vurderinger av gjennomføringen vektlegges opp mot det som kommer frem fra eleven. Ansattgruppene hadde ikke hatt saker som hadde vært evaluert enda, og var usikre på om det var noen fremgangsmåte for hvilken informasjon de ansatte skal innhente og videreformidle i

anledning evalueringen av tiltakene. Statsforvalteren vurderer derfor at det ikke foreligger en fast fremgangsmåte for hvordan det skal sikres at informasjonen innhentes og brukes videre inn i evalueringsmøtet hvor elev, foreldre, kontaktlærer og rektor deltar.

Statsforvalteren ser i to av fire eksempelsaker at evaluering er dokumentert i eget skjema. Rektor sikrer dette ved å være den som dokumenterer. Evalueringene i eksempelsakene er imidlertid korte, og i stor grad en beskrivelse av hva eleven selv/foresatte sier og mener. I de to andre sakene er det ikke dokumentert evaluering.

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det er positivt at elevens syn er sterkt vektlagt. I tillegg vurderer vi at måten evalueringen dokumenteres på er tilstrekkelig. Vi vurderer imidlertid at det ikke er sannsynliggjort at rektor har en fast fremgangsmåte som sikrer og følger opp at det innhentes *tilstrekkelig* med informasjon.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole sikrer at skolen innhenter elevens syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer elevene ønsker. Rektor sikrer ikke at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

3.5. Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen svarer to av fire grupper nei på om tiltakene tilpasses. En av gruppene svarer nei fordi de ikke vet. En ansattgruppe svarer at dette er rektors ansvar, og rektor selv svarer at tiltakene tilpasses eleven ut fra hvilken informasjon de har, samt hva elev og foreldre selv sier og ønsker.

Rektor beskriver at skolen alltid tar utgangspunkt i elevens opplevelse når det blir vurdert om tiltak skal byttes ut eller videreføres. Dette sikres ved at det alltid er rektor som sammenfatter alle tiltakene og eventuelt skriver ned nye tiltak. Ansattgruppene beskriver at dette er rektors

ansvar, og at de ikke har noen erfaring med saker på intervjudtidspunktet. Det er ikke kjent hvordan dette skal gjøres og hvem som skal være involvert sier en av gruppene.

I dokumentasjonen viser eksempelsakene at en av de to sakene som er evaluert ble avsluttet etter evalueringsmøtet fordi eleven sa at situasjonen er bra. I den andre saken ble evalueringen noe forenklet siden eleven selv ikke ville delta, og møtet ble derfor utsatt. Tiltakene ble videreført uten justeringer frem til nytt evalueringsmøte.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Statsforvalteren vurderer at dette kontrollspørsmålet henger tett sammen med spørsmål 3.4. Dokumentasjonsmåten knyttet til kontrollspørsmål 3.5 vurderer Statsforvalteren som langt på vei egnet til å ivareta kravene, da evalueringen dokumenteres i referat etter evalueringsmøte, hvor også justeringer/tilpasning i tiltak vil komme frem. I de eksempelsakene som er forelagt oss er det imidlertid vanskelig å se hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for tiltakene og evalueringen av disse. Dette gjelder også når tiltakene evalueres; evalueringen er kort, og det refereres stort sett kun hvordan det har gått og hva som er elevens syn. Det kommer ikke frem om det gjøres tilpasninger i tiltakene basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket. Vi må her ta høyde for at vi kun har sett to eksempelsaker og at skolen har endret praksis i nyere tid.

Det er ikke krav til noen fast fremgangsmåte i dette kontrollspørsmålet. Det må likevel være slik at det er visse krav til at måten tiltakene justeres og tilpasses med utgangspunkt i informasjon om hvordan tiltakene har virket. At det alltid lages aktivitetsplan og at tiltakene alltid evalueres har slik vi har forstått det kun vært fast fremgangsmåte siden rundt jul 2020, og sammenholdt med at ansatte er usikre på hvordan tilpasning av tiltak skal gjøres, mener Statsforvalteren etter en helhetsvurdering at rektors systematiske arbeid ikke sannsynliggjør at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen de har hentet inn.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Fjerdum skole sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på elevens syn. Rektor sørger ikke for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

3.6. Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?

Rettslige krav

Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Statsforvalterens observasjoner

Alle svarer nei på dette spørsmålet i RefLex. Rektor kommenterer her at skolen ikke har rutine for å informere foreldrene om dette, men at de i «kompliserte saker» har gitt foreldrene beskjed om denne muligheten. I intervju bekrefter alle gruppene svaret de ga i egenvurderingen. Gruppene forteller at det ikke gis informasjon om dette på foreldremøter. Alle gruppene vet heller ikke om det finnes noe informasjonsskriv, mens en gruppe mener et slikt skriv finnes. Rektor forteller at det skal utarbeides mer informasjon på dette temaet nå, og at det skal innføres rutine med å fortelle dette på foreldremøter fra høsten av.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer at Fjerdum skole ikke oppfyller kravet om å informere elever og foreldre om at de kan melde saken til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten. Dette bekreftes både gjennom egenvurderingene og intervjuene av ansatte og rektor.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Fjerdum skole ikke informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

4. Våre reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

Statsforvalteren har funnet at dere ikke overholder regelverket på enkelte av de områdene tilsynet omfatter. Vi pålegger dere derfor å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Kapittel 2 - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
2. dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
3. sørger for at alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelser.
4. dokumenterer situasjoner der en som jobber ved skolen har grepet inn mot ulike krenkelser.
5. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
6. dokumenterer det de ansatte gjør for å varsle.
7. sikrer at saken undersøkes tilstrekkelig grundig dersom de har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
8. sikrer at saken undersøkes snarest dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
9. dokumenterer hvordan det er undersøkt dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
10. sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.
11. dokumenterer hvordan berørte elever har fått uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.
12. sikrer at det blir satt inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.
13. dokumenterer hvordan det er tatt hensyn til elevens beste.

Kapittel 3 - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4, 9 A-9 og 9-1 og forvaltningsloven § 11. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
2. dokumenterer hvordan gjennomføringen er gjort.

3. sikrer at det blir innhentet tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket.
4. sørger for at tiltakene tilpasses basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket.
5. dokumenterer hvordan tiltakene er tilpasset ut fra hvordan tiltakene har virket.
6. informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom eleven/foreldrene mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

4.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført, samt dokumentere og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er **18.06.2021**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til Statsforvalteren. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

6. Vedlegg: Liste over dokumentasjon

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurdering i RefLex, levert av to lærergrupper, rektor og en gruppe øvrige ansatte
- Rektor har levert vedlegg til egenvurderingene i RefLex:
 - Plan for det psykososiale miljøet i Gausdalsskolen
 - Aktivitetsplikt og handlingsplan for å sikre alle elever et trygt og godt skolemiljø, herunder fire vedlegg (skjema for varsel, skjema for tiltak, aktivitetsplan/logg, evaluering av aktivitetsplan)

- Ansatte ved Fjerdum skole (generell beskrivelse, stillingsbeskrivelser og permisjonsreglement)
- Et utvalg skjemaer/beskrivelser: elevenes egenvurdering av trivsel, elevsamtale før utviklingssamtale, resultater fra Elevundersøkelsen, forberedelse og bekreftelse foreldre til utviklingssamtale, fordeling av uteområder/inspeksjon, mal oppstartsmøte skolemiljøsak, referat fra elevrådsmøte, utdrag fra samtalebok som elevene lager før utviklingssamtale
- Kopi av fire konkrete skolemiljø saker som er behandlet ved skolen, inkludert ettersendelse av oppdatert dokumentasjon i to av sakene
- Skriftlig tilbakemelding på foreløpig rapport fra skolen/kommunen i brev datert 25.03.21

Det ble gjennomført stedlig tilsyn på Fjerdum skole den 03.02.21. På grunn av situasjonen knyttet til den pågående korona-pandemien, så ble intervjuene gjennomført digitalt via Teams. Vi snakket med rektor, totalt fem lærere og fire øvrige ansatte. I tillegg hadde vi en samtale med en gruppe på totalt seks elever fra 3. og 5. trinn ved skolen. Etter skoleansvarlig sitt ønske ble det avholdt en kort samtale med enhetsleder for barnehage og skole den 03.02.21. Denne samtalen ble gjennomført per telefon. Foreløpig rapport ble sendt ut 11.03.21. Sluttmøte ble holdt den 16.03.21, og kommunen kom med sine kommentarer til foreløpig rapport i brev datert 25.03.21.